

Delavec takega vseh petih s določeno naslednjega dne — Naročnina za obo leto K 20—, za pol leta K 10—, za četrt leta K 5—, Posamezna številka 40 vin. naročnina v inozemstvo sorazmerno več.

Podjetstvo na uradništvo in upravnštvo

Ljubljana, Salenburskova ulica št. 6. II. nadst. Telefon št. 726.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Posrežati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 60 vinarja, pri trikratni po 68 vinarja, pri šestkratni po 56 vin., pri celoletnih objavah po 54 vin. za vsakokrat. — Za tarne izjave št. stano milimeter vrstica 50 vin. — Reklam. so pošiljati prosto. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Podajmo si roke!

Podajmo si roke k delu! To mora biti geslo vsakega delavca, ki smatra organizacijo za resno stvar in ki jo tudi razumeva. Dolgo let že delujem v organizacijah, ne v oni, marveč povsod, kamor me zane potreba. In priznati moram, da štejem med najsrečnejše trenutke tiste, ob katerih sem z radostjo opazal, kako silno, kako zavestno streme delavci in delavke, katerim pripadam tudi sam po slogi in po soglasju v organizacijah, zakaj le iz take organizacije se more razviti resno delo, smotreno delo, ki nosi obilne sadove za nas zatirani proletarijat.

In kakor je potrebna sloga v posameznih društvih, organizacijah, prav tako je potrebna ista sloga, isti smoter v celokupni delavski armadi, ker le kot enotna fronta dosega tem krasnejše uspehe.

Na Slovenskem se je pričela od strani delavskih organizacij velika akcija proti draginji, oderuštvi in verižništvu. Kdor ima nekoliko upogleda v to zločesto gospodarsko politiko in kdor občuti te neznozne razmere na lastnem telesu, ker ni ma dovolj denarja, da bi se dostojno preživljal in oblačil, kar zadeva vse delovne sloje, ta mora priznati, da je boj proti tem razmeram nujna stvar, neobziren boj, kakršnega so izvedli na Češkem s pomočjo delavstva. Pri nas so razmere res nekaj drugačne, toda, dasi ima delavstvo v tem boju nasprotnike, ki se pojavljajo zlasti med klerikalci, mora njegova odločna volja vendar zmagati. Razmere, v katere so nas spravili klerikalci in radikalci so noznozne in nemogoče se je izviti iz njih, ker je kapitalizem kot največji verižnik.

ko so mu klerikalci dovolili prosto trgovino, zasegel vse, kar se je dalo pokupiti in sedaj navija cene kakor se mu poljubi. Blago je v skladiščih, se skrivaj izvaža in uničuje, samo zato, da cene narasejo. Zadržitega imamo letos tako hudo zimo po krivdi tistih, ki so v državi protežirali kapitaliste, prepriščali pa narod svoji usodi.

V novejšem času je izšlo nekaj naredeb in odredb, ki pričenjajo boj proti skrivanju življenjskih potrebščin in veriženju. Toda odredbe same malo pomagajo, če narod sam ne vzame to akcijo v roko, nam ne bo dosti pomagano. Če je vlada pričela proganjati verižnike in oderuhe, potem mora tudi ljudstvo sodelovati in prisiliti vlado, da nadaljuje svojo akcijo ne površno, ne popustljivo, marveč z vso energijo in z vso doslednostjo. Tukaj ne sme imeti vlada nikakršnega usmišljenja, pa bodi Peter ali Pavel, ker sicer bo tudi ta akcija le poizkus, ki bi le malo koristil.

Delavske organizacije same so zahtevale to akcijo in jo bodo podpirale. V ta namen se vrše po raznih krajih in organizacijah shodi, na katerih se stvarno razpravlja o pravih vzrokih teh razmor in poti, po kateri naj se te neznozne razmere odpravijo. Ni lahko to delo. Uspeh se ne more pokazati takoj, ker je zlo ukoreninjeno, toda z vztrajnim delom pa nam bo mogoče priti iz tega propada, v kateri so nas pahili brezvestni ljudje.

Povsod, kjer so naše organizacije, se osnujejo delavski akcijski (delovni) odbori. Ti odbori znenkrat ne morejo imeti druge naloge kakor pazno zasledovati verižnike in oderuhe, ki jih pozneje, ko se akcija podrobno izvede in ko dobe akcijski odbori tudi potrebno oblast, svojo na-

logo najvestneje izvedla. Delo v tem pogledu se je torej že pričelo, a nadaljevati ga je treba, dokončati ga je treba in privedi vse zločince v tem pogledu do tega, da dobe primerno plačilo, ker so morili in more še danes slovensko ljudstvo s svojim verižništvom in oderuštvom.

Za vse organizacije in za vsakega organiziranega delavca velja apel: boj draginji, boj oderubom in verižnikom! Dosti je ljudstvo izčrpano, dosti je trpeło in trpi še danes!

Izkorišča ga jugoslovensko buržvazija, kakor bi ga izkoriščala vsaka druga!

Stavka grafičnega delavstva v Sloveniji

Med najpomembnejša mezdna gibanja v Sloveniji spada vsekakor zadnja stavka tiskarskega, knjigoveškega in kartonažnega delavstva v Sloveniji. V mezdni boj je bilo zapletenih nad 800 delavk in delavcev. V stavko je stopilo vse delavstvo tiskarn in tiskarniških knjigovoznic, to je skoro 600 oseb. Stavka je trajala ravno osem tednov.

Ko je to delavstvo predložilo spomnico, so izjavili delodajalci, da bi se pogajali samo s pomočniki, ne pa s pomožnim delavstvom, dasi je bilo to najslabše plačano. Tudi knjigoveški mojstri se niso hoteli pogajati skupno. Organizacija se na obliko pogajanja ni kapricirala, ker je smatrala, da je glavno uspeh, vendar pa je vztrajala organizacija na tem, da se boj konča skupno. Na odgovor delodajalcev, ki so imeli dvanajst dni časa za pogajanja,

LISTEK.

Zakoni in naredbe.

Uredba o delovnem času v industrijskih, rudarskih, trgovinskih in prometnih podjetjih, ki ima moč zakona ter se glasi:

§ 1.

Na ozemlju kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev, v industrijskih, obrtnih, rudarskih, trgovskih in prometnih obratih in podjetjih, bodisi privatnih ali pripadajočih državi, okrožju, občini, kakor sploh pri delih te vrste, ki se postransko vrše v drugih podjetjih privatnega ali javnega značaja, ne sme delovni čas presežati osem ur na dan ali osemindeset ur na teden.

Te odredbe veljajo skladno tudi za podjetja industrijskega značaja pri kmetijstvu in gozdnem gospodarstvu.

Za prometna podjetja (železnice, pošte, telegrafe, telefone, tramvaje, brodarstva itd.) se morajo določila tega paragrafa uporabljati z modifikacijami, ki so neizogibne, z ozirom na značaj teh pod-

jetij. Te modifikacije določijo dotični ministri v sporazumu z ministrom za socialno politiko.

Spore o tem, ali spada podjetje pod to ali ono določilo te uredbe, rešuje minister za socialno politiko, ko je zaslišal interese.

§ 2.

Za industrijska in obrtna podjetja, ki ne prestopajo obsega domačega obrta in v katerih so zaposleni samo člani podjetniške družine, ne veljajo določila te uredbe. Spore o vprašanju, ali naj se taka podjetja smatrajo za domačo obrt v znišlu tega odstavka, rešujejo oblastva, navedena v § 8. tega zakona, ko so zaslišala zainteresirane zbornice.

§ 3.

V osemurni delavnik se ne računajo odmor, ki je po zakonu, naredbi, pogodbi ali običaju določen za posamezna podjetja in posamezne obrate ali za posamezne kategorije podjetij.

§ 4.

Delovni čas se more podaljšati samo izjemoma, in sicer:

1. Pri podjetjih, ki morajo po bistvu posla ali zaradi javnega interesa delati brez prestanka. V teh primerih se morejo, da se zagotovi redna izmena delavskih skupin, zavezati samo moški delavci čez osemnajst let, da v razdobju treh tednov največ enkrat delajo šestnajst ur, v številni običajni (z zakonom, naredbo ali pogodbo določeni) odmor. Takim delavcem gre v razdobju treh tednov enkrat odmor popolnih štiriindvajset ur, ki se ne všteta v tedenski odmor, že določen z zakonom ali pogodbo.

2. Če nastopi nepričakovano potreba — ki se ne pojavlja periodično — da se v obratih odpravijo zapreke neoviranemu delu. V takih primerih je podjetnik zavezan, da v roku štiriindvajsetih ur prijavlji oblastvu, označenemu v § 8., kdaj je nastopila ovira v rednem poslovanju in kdaj je prestala.

3. Oblastvo, označeno v § 8., more na prošnjo podjetja v interesu boljšega preskrbovanja dovoliti, da se za posamezna podjetja podaljša delovni čas največ na deset ur dnevno ali na šestdeset ur tedensko, a tudi to največ za štiri tedne. Na ponovno obrazložena prošnja se more

pa se niso zmenili, je delavstvo odgovorilo s stavko, ki je nastala dne 13. oktobra v celi Sloveniji. Prijazni delodajalci so na to izjavili, da se na podlagi spomenice sploh ne pogajajo in začeli so blatiti delavstvo, pisati o velikih plačah in dolžiti delavstvo, da je to političen štrajk. Nečeden boj so vodili delodajalci, hoteč vplivati na javnost, ki pa je končno le uvidela, da je boj delavstva opravičen. Osem tednov stavke in ves ta čas je bilo delavstvo popolnoma solidarno.

Končno je nastal že v šestem tednu preobrat. Vlada je potrebovala tiskovine in rekvirirala tiskarno, organizacija pa je napravila z vlado začasno pogodbo. Skoro ob tistem času so se začele majati tudi druge tiskarne, ki so uvidele, da hočejo velika podjetja oškodovati mala in le s težavo so delodajalci vzdržali disciplino v svojih vrstah, dokler nista omahnili še dve tiskarni. Prva je bila Mostböckova v Mariboru, ki je tiskala med stavko „Naprej“ in potem so prihajale še druge. Kakor angel rešitve je prišlo za delodajalce posredovanje vlade, ki ga je po dolgem prerekanju prevzel najprej s. Prepeluh in pozneje tajnik obrtne in trgovske zbornice g. dr. Fran Windischer, ki je po več dnevni obravnava dosegel sporazum med obema strankama.

Uspeh meznega boja je razmeroma sijajen. Plače se zvišajo po 40% pa tudi do 200 odstotkov, ker je organizacija obstala na tem, da se morajo zlasti plače slabše plačanemu delavstvu razmeroma znatno zvišati. To se je zgodilo zlasti pri tiskarniškinu osebju, kjer sedanje plače znašajo le majhen del produkcijskih stroškov. Pomožno osebje, ki je imelo doslej od 15 K pa do 100 K plače na teden dobi povprek 60 K na teden več in četrtletni nabavni prispevek po 100 K samski in po 150 K oženjeni. Kvalificirano delavstvo po 108 K več in nabavni prispevek.

Hujši je bil boj za knjigoveze in kartonažne delavke. Tu imamo opraviti z malo obrtjo in z delodajalci, ki socialnega vprašanja ne upoštevajo in ne poznajo. Vendar se je tudi tukaj dosegel znaten uspeh. Najprej se je izvojevalo priznanje organizacije. Dalje so se zvišale minimalne plače več nego za 100% in vrhutega se preračuna plače tako, da dobe delavke najmanj 20% poviška in delavci najmanj 30 odstotkov. Med njimi so pa tudi, ki so dobili po 50, 70, 80 odstotkov.

ta dovolitev podaljšati največ trikrat po štiri tedne v istem koledarskem letu.

To velja tudi za industrijska in za obrtna podjetja, ki delajo sezonsko.

Predložene prošnje je pristojno oblastvo obvezano (§ 8.) rešiti v roku 3 dni. Dokler prošnja ni rešena, je prepovedano podaljšati delovni čas.

Ako podaljšba delovnega časa čez osem ur ne traja dalje nego tri dni v mesecu, ni treba posebne dovolitve, nego je dovolj, da se o tem obvesti pristojno oblastvo.

§ 5.

Določila § 1. ne veljajo za one pomožne posle, ki se morajo nujno dokončati, da se delo lahko začne ali izvrši (čiščenje delavnice, pripravljajenje in čiščenje kotlov, strojev itd.), in ne za podjetja nestalnega značaja, započeta zaradi neodložne izvršitve dela, ki je potrebno spričo izrednih razmer ali sile, kakršni so posli ob požarih, povodnjih i. dr.

§ 6.

Za delo, ki traja čez čas, določen v § 1., odnosno čez osemindeset ur na

Ta največji mezdni boj, ki smo ga imeli v Sloveniji, odkar pripadamo Jugoslaviji že precej močna, potem pa, da mora biti vsaka organizacija, ki hoče izvesti mezdne boje, dobro pripravljena duševno in materialno. Kapital se v Jugoslaviji silno hitro organizira, kartelira. Ustanovili so že industrijsko zvezo, ki jo vodi znani inženjer Šuklje. Ta zveza se je vmešavala že v stavko ljubljanskih kovinarjev, tiskarjev in sedaj se umešava v mezdno gibanje usnjarskih delavcev. Nevaren nasprotnik je to. Zaraditega je dolžnost vseh organizacij, da nastopajo mezdne boje v popolni zavesti na zmago, pripravljene kakor mora biti pripravljena dobra delavska organizacija.

Priljubljeni duševno, materialno in disciplinirane!

Občinske volitve.

Nedavno so sporočili iz Belgrada, da se bodo kmalu po novem letu vršile volitve v občine tudi pri nas v Sloveniji. Nam vsem je prav dobro znano, da je občina podlaga blagostanja. V občini, kjer odloča klika, meščanstvo ali klerikalstvo, še ni bilo nikoli zmisla za občinarje v splošnem. Tista gospoda, ki je vladala v občini, je vladala le v svoje koristi, ni pa se brigala za splošne potrebe, za občinsko gospodarsko politiko itd. Imele so župana te občine, a drugače občina navadno ni koristila občanom.

Ko pridejo nove volitve, mora delavstvo poskrbeti, da zavzame povsod v občinski upravi primerno mesto, ne pa pripuščati svojo usodo dosedanjim občinskim veljakom, ki so delali zlasti med vojno delavstvu in siromašnim slojem prav pogostoma velike krivice. Sploh, delavstvo mora kot enakopraven faktor v občini priti do popolne veljave. Če smo v svobodni državi, če smo bratje, če smo vsi državljani enaki, potem pa privilegije proč!

Najtopleje priporočamo že danes vsemu organiziranemu delavstvu, da se temeljito pripravi na volitve v občine, zakaj nedvomno je, da, kdor ima občino, ta ima tudi državo. Volitve v občino so za delavstvo priprava tudi za volitve v konstituanto, ki se utegnejo vršiti že meseca marca ali aprila.

Torej, občine nam!

teden (§§ 4., 5. in 6.) se mora plačevati najmanj 50% več nego za delovne ure normalnega delovnega časa.

Pri akordantih se smatra za plačo normalne delovne ure osemindesetih del skupne tedenske mezde.

§ 7.

Ob izvršitvi te uredbe delodajalec ne more znižati že pogojene mezde.

§ 8.

Kjer poslujejo obrtna oblastva in obrtni nadzorniki, rudarski nadzorniki, odnosno inspekcije ministrstva za socialno politiko, gre njim nadzorstvo, da se izvršuje ta zakon.

Prijave v zmyslu § 4. se predlagajo tem oblastvom, ki odločajo tudi o podaljšbi delovnega časa po § 4. ter izrekaajo kazni po tem zakonu v prvi instanci.

Kier ni obrtnih ali rudarskih oblastev, odnosno inspekcij, izvršujejo ta posel politična oblastva.

Zoper rešitev teh oblastev se morejo prizadete stranke pritožiti na višja obrtna oblastva, kjer takih ni, in v zadnji instanci

Iz tobačne tovarne.

Čudne razmere vladajo pri tobačnem monopolu, tobačno delavstvo stoji potom svojega zaupništva v vednem boju za obstanek. Ko se je s 1. julijem t. l. službeno razmerje višjih in nižjih nastavljenecv za tisti čas znatno izboljšalo je zaupništvo tobačnega delavstva zahtevalo, da se mezdni prejemki istotako uredijo po razmerju nižjih nastavljenecv. Potekli so mesec za mesecom, zaupniki so intervirali pri tovarniškem vodstvu in finančni upravi a vedno brez uspeha. Dne 31. oktobra sta bila dva gospoda monopolna zastopnika iz Belgrada v tovarni, zaupniki so se oglasili tudi pri njih in uspeh je bil ta, da se je obljubilo, da se počenši s 30. oktobrom doklade v smislu zahtev delavstva dovolijo. Dotična dva gospoda sta z moško besedo zagotovila, da ko bo deta čez par dni prišla v Belgrad to zadevo ugodno rešila. Minulo je zopet pet tednov, a po povišanju doklad ni bilo ne duha ne sluha, a draginja je rasla od dne do dne. Delavstva se je polotil obup, postalo je nezaupno proti svojim zaupnikom in ko je še zaznalo, da je tobačna uprava znatno podražila tobačne izdelke, je vpriporilo pred pisarno in v pisarni hrupne demonstracije, vspeh sicer ni izostal, a bil je le delni uspeh, doklade so se pač izplačale ali le za tekoče. Za prošle tedne se jih je pa zapostavilo. Blížajo se prazniki, draginja vsaki dan raste, a naknadno izplačevanje doklad se ne izvrši, je delavstvo preteklo sredo zopet demonstrialo, sicer tokrat vzorno in disciplinarno, ter s tem dokazalo, da tudi tobačno delavstvo zna držati disciplino in uspeh je bil, da po takojšnji intervenciji gospoda nadinspektorja Mandeljna pri tukajšnji finančni upravi se je doseglo, da se za onih pet tednov še pred prazniki delavstvu izplača. Sicer pa vse to, če bo šla draginja in verižništvo po tej poti naprej, ne bo preostajalo nič drugega, kakor da pridemo z novimi zahtevami na plan. Čuje se, da za uradništvo in nižie nastavljenecv že nekaj dela, v koliko je stvar že dozorela, še ne znamo, pribijemo pa že danes, ako se bode delavstvo pri regulaciji za nastavljenecv osebje zopet prezrlo ali ne upoštevalo, si bo delavstvo znalo veliko uspešnejše to priboriti. Ako pa nastavljenecv nič ne dosežejo, pa ne preostaja drugoga kot edina in prava pot skupni nastop.

na ministra za socialno politiko v roku osmih dni potem, ko dobe rešitev.

Kazni zoper uradnike državnih podjetij in obratov, ki se ne ravnaajo po določilih tega zakona, izrekaajo na predlog ministra za socialno politiko pristojni ministri.

§ 9.

Z denarno kaznijo od 10 do 100 dinarjev se kaznuje, kdor opusti prijavo ali je ne učini v času, določenem v § 4., točki 3. in poslednjem odstavku.

Z denarno kaznijo od 50 do 300 dinarjev se kaznuje, kdor brez dovolitve, označene v § 4., točki 3., podaljša delovni čas ali nagovarja delavce, da delajo čez zakonito določeni čas, ali kdor prekrši delovno pogodbo, omenjeno v § 6., točki 1.

Z denarno kaznijo od 100 do 500 dinarjev se kaznuje tisti, ki z odpuščanjem delavcev iz posla, s samosvojem ustavljanjem dela ali kako drugače prisili delavce, da sprejmejo delovno pogodbo, ki nasprotuje določilom te uredbe, ali da delajo čez čas, ki ga določuje ta uredba, bodisi v obratu ali doma.

Iz strokovnih organizacij.

Mesečni shod podružnice lesnih delavcev v Ljubljani. V nedeljo dne 6. decembra je imela naša podružnica mesečni sestanek, na katerem se je razpravljalo o jako važnih stvareh. Predsednik sodrug Pogačnik, ki je vodil zborovanje, je podal besedo naprej blagajniku sodr. Bradeškotu, ki je podal blagajniško poročilo podružnice zadnjih treh mesecev. Iz poročila je bilo razvidno, da podružnica lepo napreduje, kar je jako dobro znamenje za ljubljansko lesno delavstvo. V imenu nadzorstva je poročal sodr. Lenasi, da se je knjige in položke pregledalo ter našlo vse v lepem redu. K drugi točki dnevnega reda je podal poročilo predsednik sodrug Pogačnik, da se je potom društva zaprosilo ljubljanske mizarske in tapetniške mojstre, da zvišajo svojim delavcem plače za 25%. To vlogo se je poslalo predsedniku ljubljanskih mojstrov že začetkom novembra t. l. Združeni mojstri so po svojem predsedniku odgovorili, da hočejo rešiti to vprašanje, takoj ko bo kolkovanje bankovcev končano, t. j. okolo 25. novembra. Med tem časom pa so nekatere tvrdke svojim delavcem že povišale plače, dočim nekatere o tem povišanju nočejo ničesar vedeti.

Sodr. Pogačnik je radi tega ostro kritiziral postopanje mizarskih mojstrov ter poudarjal, da bo treba društvu bolj energično nastopiti za doseg pravic svojih članov. K besedi se je priglasilo več društvenikov, ki so istotako obsojali početje mojstrov ter zahtevali, da se takoj ukrene vse, da se to zvišanje plač na cel črti izvede. Na razgovor so prišle tudi razmere neke zelo znane ljubljanske mizarske delavnice, v kateri so najboljši pomočniki med ljubljanskimi mizarji najslabše plačani. Ostro se je kritiziralo nečloveško postopanje tega mojstra, pri katerem delajo pomočniki že po trideset let, so pa slabše plačani, kot pa njih mlajši tovariši po drugih delavnicah. K besedi se je oglasil tudi predsednik Osrednjega društva sodr. Zore, ki je pojasnil potek tega vprašanja. Pridružil se je popolnoma izvajanjem prejšnjih govornikov, ter poudarjal, da je potrpežljivost mizarskih in tapetniških pomočnikov ter strojnih delavcev dospela do točke, kjer se neha. Svoj nazor v tej zadevi je navzočim obrazložil, kateri so se mu popolnoma pridružili. Na mojstrih samih je sedaj težeče, ali se ta zadeva reši mirno, ali pa se prične boj, katerega posledice društvo odklanja.

K četrti točki se je izvolilo komisijo za sestavo kandidatov za prihodnji občni zbor, v katerem so zastopane vse večje ljubljanske delavnice. K raznoterostim je še sodr. Bradeško navzoče opozoril, da je letos vplačati tudi 53. prispevek. Prosil je zaupnike posameznih delavnic, naj vplivajo na svoje tovariše, da pravočasno poravnajo svoje prispevke, da bo mogoče pravočasno zaključiti letni račun. Sodr. Zore pa je na to poročal, da se bo najbrže v

Istotako se kaznuje podjetnik obrata, odnosno podjetja, če kdo izmed njegovih nameščencev (nadzornik, delovodja itd.) prisili delavce, da sprejmejo delovno pogodbo, ki nasprotuje določilom te uredbe, ali da delajo čez čas, ki ga določuje ta uredba, bodisi v obratu ali doma.

Opomba:

Ta uredba je bila razglašena v »Službenih Novinah kraljestva Srba, Hrvata i Slovenaca« št. 97 z dne 23. septembra 1919 in je stopila v veljavo dne 23. oktobra 1919.

mesecu januarju sešla skupščina, katere naloga bo, da se društvo lesnih delavcev primerno reformira. Čisto gotovo bo treba zvišati društvenino in to na tako višino, da bo društvu lahko kos vsem nalogam, ki ga čakajo. Prosil je navzoče, da se že sedaj pečajo z nameravano reformo, da bo skupščina imela lažje delo. Ko so se pojasnile še neke pritožbe proti Zadrugi ljubljanskih mizarjev na Glincah, je preds. sodr. Pogačnik zaključil lepo uspelo zborovanje.

Podružnica oblačilnih delavcev v Ljubljani je sklicala na dan 7. decembra 1919 izredni občni zbor, ki se je vršil ob zelo dobri udeležbi. Kar je najvažnejše je to, da se je na tem izrednem občnem zboru soglasno sklenilo povišati prispevke članov od 80 vin. na 3 krome in prispevke članic od 60 vin. na K 1.20 redensko.

Razume se, da velja ta sklep le za Ljubljano. Vseeno pa dokazuje, da so se tudi sodrugi krojači pričeli intenzivno pečati s finančnim vprašanjem svoje strokovne organizacije. Sklep je velevažnega pomena za vse nadaljnje delo. Finančna stran našega pokreta ne sme delati težkoč. In da se te težkoče premaga, je edino izhodišče sedanjemu času odgovarjajoče primerno povišanje prispevkov.

V novi odbor so bili izvoljeni: Kolenc Anton, za predsednika; Jalen Franc, za blagajnika; Ježek Avgustin, za tajnika; Jekovec Lovro, Skrijanc Anica, Puc Ivanka in Firibar Zofija pa kot odbornika oziroma odbornice.

Kot delegat k občnemu zboru osrednjega društva so bili izvoljeni: Bartulovič Ernest, Janko Oto, Kovačević Jože, Legen Minka in Kosirnik Anica.

Končno je bila sprejeta tudi resolucija nanašajoča se na ujedinjenje z ostalimi strokovnimi organizacijami oblačilnih delavcev v Jugoslaviji.

Dne 14. decembra se je vršil v Mestnem domu lep javen shod stavbinskih delavcev, na katerem sta poročala sodruga Nachtigall in Tokan. Sprejela se je na shodu tudi osnova nove pogodbe, ki se predloži podjetnikom. Shod je obravnaval tudi o vzrokih draginje. Več prihodnjic.

Dopisi.

Mladoliberalna struja na Slovenskem. Javna tajnost je, da v liberalnem taboru že precej časa opasno poka. Na površje silijo mlajši elementi, ki pa dobro čutijo, da liberalizem v širokih slojih ljudstva nima kredita. Javni nastop in javno delo tudi mladoliberalne inteligence ni ostalo brezuspešno. Mlajši gospodje liberalni doktorji torej skušajo priti drugim potom do veljave in popularitete. V to svrhu se poslužujejo nove firme, na eni strani ustanavljajo neodvisno kmečko stranko, na drugi strani bi pa za delavstvo radi poklicali v življenje narodno-socialno stranko. Pri naših malih kmetih, kočarjih in bajtarjih, kakor pri kmečkem proletarijatu vobče ne bodo imeli sreče. Nekaj trdnih kmetov pa jih ne bo rešilo. Da bo pri delavstvu uspeh popolnoma ničeven, o tem so se gospodje lahko prepričali predzadnji ponedeljek v Ljubljani. Kaj je bilo na praznik v ponedeljek prav za prav? Kakor že večkrat tako so tudi to pot zopet v Ljubljani ustanavljali narodno-socialno stranko. Pravi inspiratorji pa se ne upajo na dan, ker se boje blamaže, tako je bilo tudi v ponedeljek. Nekaj napol inteligentov, par uradnikov ki se ob vsaki priliki lovijo za vsako večjo, potem nekaj takih elementov, ki se

prav radi postavljajo s sokoškimi persoin, in ki se čutijo srečne, če se pri kakih meščanski prireditvi smejo po pasje priklanjati damam svojih šefov, to je bilo vse. Skratka, bila je to posebna vrsta lačne, domišljave irakarije, ki se sramuje priznati, da spada pravzaprav v vrste organiziranega in zavednega proletarijata. Nekaj takih lakajev porajajočega slovenskega kapitalizma, po številu tako močnih, da bi jim zadostovala ena miza v gostilni pri fajnoštru za njihov »kongres«, je prišlo na inicijativo od zgoraj skupaj, da zopet enkrat ustanove narodno-socialno stranko. Gospodje so se očividno skregali s koledarjem, ker drugače bi bili to svojo maškarado priredili na pustni torek. Pa nič ne de, poštene zabave v Ljubljani itak ni veliko. Razume se, da je bilo treba krasno stavbo slovenskega Zizibambule kronati s kakim impozantnim dejanjem. Tako dejanje naj bi bil manifestacijski shod v »Mestnem domu.« Da bi bolj vleklo, je dal že tolikokrat porojeni Zizibambula nalepiti na vogale tudi rdeče plakate. In glej ga šmenta, na to limanico so se vjeli naši sodrugi, ki so prišli v tako velikanskem številu, da je bila velika dvorana v pravem pomenu besede nabita. Konec koncev je bil ta, da je komaj porojeni Zizibambula obenem imel tudi pogreb. Da se izvrši pogreb z vsemi častmi, je prisostvovala tudi policija, ki jo je nestvor ob svojem poginu priklical s strašnim ječanjem. Na cesti sami so mu maloštevilni, žalujoči lastni prijatelji sestojeci iz ostankov nekdanj po svojih denuncijantskih činih tako slavne zveze jugoslovanskih železničarjev gospodje Deržiga in Rukniga ter Juvana iz mestne zastavljalnice, Tavčarja z mestnega magistrata, Brandnerja in še nekaj takih sorodnikov zapeli v slovo »Lepa naša domovina«, nema kruha nema vina. Manjkalo je še samo kakega skrahiranega duhovnika, ki bi bil zapel svoj requiescat in pace.

Očetje krasne ideje narodnega socializma, mlajša generacija liberalnih advokatov, pa so med tem časom žalovali doma nad lepimi načrti, ki jih je ljubljanska masa socialističnega delavstva sledeč svojemu zdravemu instinktu enostavno prekrizala.

Najhujše na stvari pa je to, da s politično karijero propagatorjev zizibambulizma ala Tavčarjev, Juvanov, Deržičev, Rupnikov, Brandnerjev in tutti quanti zopet ne bo nič in tako bo ostalo.

Holmec. Rudarji, ki so ob vpadu Nemcev plenili, so dobili plačilo, nadpaznik, ki je od plena dobil cel sod sadjevca ki ga najbrže še ni mogel použiti, pa menda ne dobi plačila. Ta čudni gospod vedno tarna, da ni mogoče spraviti več premoga iz jame ter je izrazil nekim osebam željo, da se obrat ustavi. Seveda

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumjenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 51. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 44. tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 44. prispevek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

Je pri tem mislil, da kupi obrač prav po-
ceni ali pa ga proda drugim osebam za
lep dobiček. Rudarji ne žive več. Ta
nadpaznik, ki se sam imenuje obratovo-
dja in vodi kar tri obrate brez uradnikov,
je pri ljudeh v čudni luči. Zanimivo bi bi-
lo tudi vedeti, kako jih ta obratovodja,
pravi čarovnik, vse te obrate vodi.

Leše. Vsak teden čitamo naš list
„Delavec“ ali iz Leš se nikoli nič ne bere.
Danes pa poročamo na prošnjo naših
penzionistov, vдов in sirot, kateri se
zahvaljujejo socialno demokratični stranki,
ker jim je priborila na različne predloge
sodrugov iz Trbovelj in drugod znatno
povišanje penzije. Do sedaj so imeli ti
največji reveži med reveži od 8 do 20 K
mesečne pokojnine in so ob teh horendnih
cenah življenjskih potrebščin morali živeti.
Ali ni bila to umetnost? Dosti je takih,
ki so se 40 celo 50 let mučili po Leških
jama in bi gotovo bilo pravično, da bi
na večer svojega življenja počivali in
udobno živeli. Kapitalisti žive luksuri-
ozno in imajo vseh vrst športe in tisti, ki je
kapital pridelal naj stpada na stara leta!
Ali je to pravično? Tudi ti stari trpini
pravijo, da bodo ob bližnjih volitvah z
glasovnico v roki pomagali zrušiti krivični
sedanji red človeške družbe. —

Več penzionistov.

Iz Hrastnika nam sodrugi poročajo:
Zbranim delavcem se je prečital tale fer-
man okrajnega glavarstva v Celju. Glasi
se: Gospodu ravnatelju premogovnika v
Hrastniku. Okrajno glavarstvo prepove
vsako prisilno »odtrgavanje« strankarskih
členskostov pri mezdah izplačilih, za točno
vpoštevanje te prepovedi je gospod ravnatelj
osebno odgovoren. Gospod ravnatelj se
dalje povabi, da opozori ene su-
darje, ki pošiljajo svoje otroke k sokol-
skim ali sploh h kateremu televadnemu
naraščanju, da vsled tega ne morejo trpeti
ne materjalnih ne nikakih drugih krivic,
ker je osebna svoboda prepričanja po za-
konih zajamčena in da se boče v vsakem
slučaju kake nasilnosti z vso strogostjo
postopalo proti krivcem. Končno se pri-
pominja, da je zbiralnica (Verleszimmer)
uporabljati le v ta svoj namen. Vsaki mo-
rebitni poizkus izrabljanja tega prostora
v druge namene kakor na primer politične
govore, morate takoj zabraniti. — Okrajni
glavar: (podpis nečitljiv). Ta čamezni fer-
man nosi opravilno številko 355. — Gos-
pod glavar prihaja s svojim razlaganjem
v očividno protislovje. Dočim glede od-
tegovanja prispevkov pozablja na osebno
svobodo, agitira v drugem stavku za sokol-
stvo, in povdarja osebno svobodo. Mi
gospodu okrajnemu glavarju nečemo braniti,
da agitira za sokolstvo, časi to ne
spada v njegov delokrog. Gospod glavar
najbrže niti ne ve, da se s strani stran-
karskih prispevkov sploh nikomur ne odte-
gujejo pri izplačilu plač. Pač pa se po
sklepu delavstva samega odtegujejo pri-
spevki za strokovno organizacijo. Gospod
glavar naj bo tako prijazen in nam otdra
zakon, po katerem bi bil tak sklep in tako
postopanje prepovedano. Menimo, da ba-
zira to na osebni svobodi, kako se delav-
cem zdi prav urediti si svoje razmerje.
Osebna svoboda gospoda glavarja pa ni
tako velika, da bi imel pravico kar na
svojo pest prevzemati naloge državnega
zborna in diktirati stvari, ki ga nič ne br-
gajo. Glede zbiralnice oziroma čakalnice
povemo gospodu glavarju to, da on ni gos-
podar poslopij trboveljske premogokop-
ne družbe. Kaj se godi v čakalnici in kaj
se tam govori, to briga gospoda glavarja
istotako kakor briga delavce, kaj se godi
ali govori v njegovem uradu v Celju. Ime-
nitno je tudi, da hoče gospod glavar hrast-

nškega g. ravnatelja poveriti z vlogo
žandarja ali tajnega policista. Dvomimo,
da bi taka degradacija g. ravnatelju bila
všeč. Sploh se čudimo, da g. glavarju pre-
ostaja toliko časa vtikati se v razmere, ki
so izključna stvar delavstva in premogov-
nika. Proti takemu postopanju odločno
protestiramo in izjavljamo, da še tako pri-
krita agitacija za liberalizem ali klerikali-
zem ne bo pri nas imela uspeha.

Domani pregledi.

Lokomotive. Promet na železnica
v naši državi, klor znano, ne funkcionira
tako, kakor bi bilo potrebno. Deloma
je temu tudi vzrok pomanjkanje lokomotiv.
Kar jih je, so večinoma potrebne po-
pravila, nujna potreba je pa tudi novih.
Stara Avstrija je tovarne in delavnice za
lokomotive koncentrirala na ozemlju, ki
tvori danes avstrijsko republiko. V Jugo-
slaviji pa primanjkuje torej ne le tovarn,
ampak tudi materijala. Naravna posledica
teh razmer je, da je potreba poskrbeti
novih in tudi poprav starih naših lokomotiv
tam, kjer je dana za to možnost. Zato
se je zavzel sodrug A. Kristan. Potoval
je na Dunaj, da se s tamošnjo vlado po-
godi glede te zares pereče zadeve. Po-
tovanje sodruga Kristana, ki je eden naj-
marljivostih in najdelavnejših ministrov
pa so porabili v svojem časopisju kleri-
kalci za zahrbtno obrekovanje, češ vozi
se okoli na državne stroške. Vpijejo, da
se Kristan vozi, toda, zakaj se vozi, to v
svoji hinavščini ne poveče. Čudni ljudje
so ti naši klerikalci! Ako se ne bi brigali
socialistični člani vlade za potrebni vojni
park, tedaj bi zopet vpiši, da sede v Bel-
gradu, da nič ne delajo, da vojni park
promada, da tudi prevoz živil iz Banata v
Slovenijo meša in tako dalje. Krv bi se-
veda bil Kristan. Je pač tako, klerikalcem
ne vstrežeš nikoli. Le sami znajo, dokaz-
ov so doprinesli v stari Avstriji in prvih
deset mesecev v novi državi. Sodrušt!
Najenostavnejši odgovor na jezuitsko na-
tolcevanje klerikalcev, je — proč s kleri-
kalnim člonstvom!

Orna Internacionala. Leta 1920. po-
leti prirede v Mariboru slovenski kleri-
kalci zborovanje. Ob tej priliki namera-
vajo ustanoviti internacionalo „čukov“
ali kako jim sami pravijo „Orlov“.

Uvoz sladkorja. „Politika“ poroča:
Med našim kraljestvom in čehoslovaško
republiko je sklenjen nov trgovski dogo-
vor, po katerem bo čehoslovaška repu-
blika dobavila našemu kraljestvu 1100 va-
gonov sladkorja. Za vsak kg sladkorja
dobi od nas 3½ kg pšenice. Za nadaljnih
400 vagonov sladkorja zahteva čehoslo-
vaška republika, da se ji dobavi za vsak
kilogram sladkorja 1 kg mesa žive teže.
Za vse izvožene predmete iz našega kra-
ljestva mora plačati čehoslovaška drža-
va pristojbine po izvoznih tarifih.

V Belgradu je dne 8. decembra 1919
zborovala zveza obrtniških zadrug. Gos-
podje zborovalci so ob tej priliki spreje-
li tudi resolucijo, v kateri zahtevajo od-
pravo osemurnega delavnika. Vemo, da
tež gospodi dela osemurni delavnik pre-
glavice, računa brez krečmarja pa ne bo-
do napravili. Delavstvo jamči zato, da
pojde vsaka taka resolucija tam, kamor
spada, namreč v koš.

Koševje. A. Ž.: Vaš čopis smo po-
siali Uniji slovenskih rudarjev v Zagorje
ob Savi, ker smatramo, da ste ga po-
motoma naslovili v Ljubljano.

Obrtno nadzornišvo v Ljubljani se
je iz svojih dosežanih prostorov preseli-
lo na sv. Jakoba trg v Virantovo hišo.

Zahvala.

Vsemu osebju Pollakove tovarne
kakor tudi strokovnemu tajništvu se
iskreno zahvaljujem za nabranih 300 K
ob moji dolgotrajni bolezni. —

Josip Haler.

Zahvala. V vsem sodrugom v cementarni
se najtopleje zahvaljujem za pomoč ob moji
bolezni. Posebej se zahvaljujem nabiralcema
sodrugoma Kralju in Bračuli. — Martin
Srnak, Trbovlje.

Industrijalca in odgovorni urednik

IVAN TOKAN

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Zahtevajte

samo pristno „H.F.“ kremo ki je radi sve-
jih sestavin najbolja in zajamčena ter do-
mači izdelek. Zaloga na debelo.

Oroslav Črtalič

Reuljeva cesta 30.

KAJO DELIC

draguljar in zidar

Ljubljana, Hlišerjeva ulica št. 4.

poročila svoje

draguljarsko delavnico

za nova dela in popravila, kakor tudi za vsa
zlatarska dela, poslačenje posrebranje itd.
Staro srebro in zlato se kupi po najvišjih
cenah in se tudi predela v nove stvari bro-
ške, uhane pristane i. t. d.

UKITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.

Prispevanje zadruga v ovojeno zaporo.

Tiskovine za šole, zapo-
stava in urade. Najmoder-
nejše plakate in vabila.
- za štote in veselice. -

LÉTNE ZAKLJUČKE

Najmodernejša sredstva za
tikovanje listov, knjig, bro-
- - - - -

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Ivan Jax in sin

Ljubljana Dunajska cesta 17.

poročila svoje bogato zalogo

Sivalnih strojev

in stroje za pre-
tenje

(Strickmaschinen)

za rodbino

obr. Pisaln

stroji Adler

Vozna kolica

Ceniki se dobe zastoj in tranko.